

PREDSJEDNIŠTVO MEĐUNARODNOG VIJEĆA OFS-a

PROJEKT TRAJNE FORMACIJE

MJESEČNA TEMA

SVIBANJ 2012. – GODINA 3. – Br. 29

EVANGELIZIRANI DA BI EVANGELIZIRALI

Predavanje fra Fernanda Venture, OFMCap

Temu pripremila skupina MVFSR-a za trajnu formaciju

Ewald Kreuzer, OFS, koordinator

fra Amando Trujillo Cano, TOR

Doug Clorey, OFS

BLAŽENSTVA:

NAJOPASNJI I NAJREVOLUCIONARNJI TEKST

U POVIJESTI ČOVJEČANSTVA (1. dio)

U svibanjskoj i lipanjskoj temi razmatrat ćemo najopasniji i najrevolucionarniji tekst u povijesti čovječanstva, kakvo se o njemu izrazio fra Fernando Ventura u svom izlaganju; tekst koji je nazvao "Ustavnom poveljom" kršćanstva. Taj tekst uspješno objašnjava razlog zbog kojeg smo ovdje gdje jesmo. Tekst je to u kojem možemo otkriti svoje poslanje i bez kojega nikada nećemo pronaći smisao naših života.

Nažalost, moguće je iskoristiti tekst Blaženstava kao pobožnu pobudnicu na rezignaciju, svojevrsnu anesteziju, koja čovjeka lišava sposobnosti borbe i njegove osobnosti do mjere da se Božjoj volji pripisuje sve ono što on proživljava u smislu efektivne i afektivne oskudice, u smislu materijalne neimaštine i nepriznavanja njegova osobnog dostojanstva, u svim njegovim oblicima. Moguće ga je iskoristiti kao svojevrsni limb u iščekivanju slobode koja uvijek kasni i dovodi do grijeha „odgađanja nade”.

Opasnost rezignacije

Patiš? Tvoja su prava pogažena? Gladan si? Nemaš ni ono najosnovnije za dostojanstven život? Osjećaš se osamljeno i napušteno? Strpi se jer to je volja Božja... a u vječnosti ćeš biti sretan.

To je grešno, ovisničko, neurotično i glupo odgađanje nade. Nažalost, to je još uvijek govor kojim se služe pobožni umovi našeg vremena. Iako ne govore naglas te budalaštine, oni to misle, i stvaraju idejne obrasce koji mogu dovesti do priprostog i naivnog milosrđa, no nikad neće dovesti do revolucionarne solidarnosti što je naše vrijeme zahtijeva.

“Blago siromasima duhom...” (Mt 5,3)

Pogledajmo Mateja, s obzirom na to da je to prvo evanđelje. Nadasve je važno kazati da, koliko god dobro vladali stranim jezikom, nismo kadri prestati misliti na vlastitom jeziku. Upravo to je slučaj kod Mateja. On piše na grčkom, no njegov materinji jezik jest aramejski ili hebrejski. Pišući rečenicu koja je doista ključno mjesto za razumijevanje cijeloga teksta – „Blago siromasima duhom” – prvi ključ koji otvara glavna vrata kojima se pristupa sakrivenom kodu Biblije, Matej osjeća da grčki jezik nije u stanju iznijeti na vidjelo točan pojam koji želi prenijeti.

Jezična poteškoća: što to znači siromašan?

Doista, sve se vrti oko riječi „siromašan“. Ona je uistinu ključ čitanja i tumačenja cijeloga teksta. Na svome materinjem jeziku, Matej ima dvije različite riječi kojima se govori o različitim kategorijama siromašnih. Hebrejski koristi riječi *dalim* i *anawim* za dvije različite kategorije ljudi ne samo s obzirom na društveni položaj, već, nadasve, s obzirom na njihov temeljni stav prema životu.

Grčki jezik, kao i većina jezika kojima se danas služimo, raspolaže s malo riječi za „siromahe“, a one koje ima uvijek govore o osobama kojima nedostaje, u najmanju ruku ono nužno za dostojanstven život. Pogledajmo slučaj s hrvatskim [i portugalskim]: siromasi, sirotinja, bokci, beskućnici, goli i bos, prosjaci, itd. Svi ti izrazi označavaju određenu vrstu ljudi za koje objektivno ne možemo reći da „se raduju“, a još manje da se nalaze u tom stanju zato što je to volja Božja i da će u vječnosti biti sretni.

Upravo takvim načinom razmišljanja možemo vršiti vjerski terorizam i dati Marxu i Freudu za pravo koristeći vjeru za vrijeđanje Boga i siromaha. Tako možemo počiniti grijeh „odgađanja nade“. Ne možemo ispovijedati vjeru beznađa. Ne možemo vrijeđati siromahe u ime Božje, a pogotovo ne iz naše pozicije izobilja, pa tuđu bijedu nazivati Božjom odlukom i uvjetom *sine qua non* buduće vječne sreće. To je uvreda, to je terorizam, no to nažalost činimo.

Kada započinje vječnost?

Jedna od bolesti koje teško more našu misao povezana je s činjenicom da smo manje-više uvjereni da naša vječnost započinje u času naše smrti. Još jedna neoprostiva greška. Činjenica jest da naša vječnost započinje trenutkom začeca. Kako je tome tako, ovo vrijeme na ovoj Zemlji već je vrijeme, prostor i Zemlja vječnosti. Budući da je tako, mi već proživljavamo vječnost. Ako je to onda tako, trenutak smrti pretvara se u najuzvišeniji trenutak života. Ako je to tako, onda je trenutak smrti trenutak konačnog susreta s Bogom, dakle trenutak smrti je trenutak uskrsnuća! Mislim da je do dana današnjega samo Franjo Asiški bio kadar sve to razumjeti do logičnog zaključka pa je stoga mogao smrt nazivati „sestrom“.

Kada započinje revolucija?

Vratimo se Matejevim jezičnim teškoćama. Njemu na grčkom nedostaju riječi da izreče sve ono što njegova hebrejska kultura nastoji obuhvatiti. Blago siromasima duhom: siromašni duhom, siromasi koje duh pokreće, siromasi koje duh vodi ili upravlja. Sve su to mogući prijevodi grčkog izraza u kojem je Matej primoran nadodati riječ „siromasi“ kako bi sačuvao njihovo dostojanstvo, kao i dostojanstvo načina na koji govorimo o Bogu i shvaćamo ga u njegovom „biti“ i „djelovati“ u odnosu na nas, no nadasve po nama. Upravo ondje započinje revolucija.

Ovdje se formulira i „sakriveni kod“. On je tako sakriven da je istovremeno upadljivo očit. Nije to neki „kod“ što sakriva tajne koje se ne bi mogle povjeriti nego je riječ o kodu koji otkriva što je potrebno učiniti da bismo pripadali Bogu i drugima, ili još bolje, da bismo pripadali Bogu pripadajući drugima. No iz toga jednako tako može izvirati vjerski terorizam koji odlaže nadu za onostranost bezvremenskog vremena. Ono nas, s druge strane, može povesti do u najdublje dimenzije ljudskog bića i ljudskog djelovanja. Prije nego tekst koji govori o „Božjim odlukama“, Blaženstva su upravo suprotno. Ona su povelja ljudskog djelovanja u Božjem svjetlu. To je ustavna povelja koju trebaju slijediti svi oni i one koji se usuđuju biti Božjima na putu Isusa Krista, odnosno, oni koji se usuđuju pripadati Bogu pripadajući drugima. A tu ideju nikada nije naodmet ponoviti. Možda jednog dana bude shvaćena.

Kod za čitanje Biblije

Počevši odavde možemo početi iščitavati tekst i naš vlastiti život, bez straha i zapreka. Ovdje ustvari pronalazimo ključ za čitanje Biblije. Daleko od toga da je to tajni kod sakriven u zabitim zakutcima na policama vječnosti gdje propada u plijesni; taj izazov je toliko uznemirujući i zabrinjavajući da me tjera da izađem iz sebe te me lišava moje udobnosti i nuka me na djelovanje. On mi ne dozvoljava da kozmetičkim tretmanom u solariju sakrijem bore svoje vjere već me gura prema otvorenom polju gdje me sunce može i opeći, no samo ondje mogu „trajno pocrniti“.

Konačni izazov je i dalje isti. Izazovan, uznemirujući, onespokojavajući. On tjera na pobjedu nad shizofrenijom što nas dovodi do želje da pripadamo Bogu, a da pritom ne pripadamo drugima; da živimo razvedeni od života, u nadribraku s Bogom, obilježenom sve učestalijim i sve dubljim ubodnim ranama zadanima bračnom savezu.

Pozivanje na siromaha

Ključna riječ ili središnji pojam koji daje smisao cijelome tekstu jest pozivanje na siromahe. S obzirom na podjelu u dvije temeljne kategorije koje hebrejski jezik nipošto ne miješa, nalazimo da Bogu ne treba narod šmrkave sirotinje u dronjcima koja čeka sreću što će doći s onostranog svijeta, kao i osobni izazov kojemu nije moguće

umaći. Sretnima su proglašeni ne oni koji nemaju minimum za dostojanstveni život, već oni koji priznaju da sve ono što imaju dolazi od Boga pa su stoga bezuvjetno otvoreni prema drugima. Oni koji sve svoje bogatstvo, kakvo god ono bilo, stavljaju u službu drugih. Njihovo će biti kraljevstvo nebesko jer njihova će biti i jest zadaća izgradnje svijeta koji će baciti rukavicu „normama“, utješnim replikama „ne brini se“, na sliku i priliku Kajinovih riječi u odgovoru na Božje pitanje: „Kajine, što si učinio sa svojim bratom?“. „Nisam ja odgovoran (hebr. *šomer*) za svoga brata!“ Kako li je aktualna ta rečenica s više od dvije i pol tisuće godina dugom prošlosti!

Bogu milo siromaštvo

Bogu milo siromaštvo, siromaštvo koje nam Bog postavlja kao izazov u Blaženstvima nipošto nije siromaštvo „ne posjedovanja“ materijalnih ili drugih dobara. Izazov je u siromaštvu koje se sastoji barem u izostanku manije za gospodarenjem svijetom, manije za tim da budemo pupak povijesti, gospodari apsolutnih istina o životu, o smrti i o vječnosti. Sastoji se u napuštanju bogatstva koje mnoge dovodi do toga da žive s Boga sitom trbušinom tako da za druge tek tu i tamo proizvedu pokoju mističnu eksploziju, jer je vlastiti prostor za obraćenje potpuno zauzet. A trbuh im je toliko nadut da se od njega ne vidi tlo kojim koračaju. Bogu milo siromaštvo ostvaruje se drugim putem. Važno je biti načisto s time. Mogu biti puno bogatiji s rasklimanom krtijom koju nisam sposoban staviti na raspolaganje drugima, nego što bih bio da imam najnoviji model koji bih stavio drugima na raspolaganje, a da sam još povrh toga ja i vozač.

Ključ za čitanje Blaženstava

To je ključ za čitanje Blaženstava. Kako smo rekli, najopasnijeg i najrevolucionarnijeg teksta u povijesti čovječanstva. Daleko od toga da je riječ o tekstu koji govori o Bogu, to je tekst u kojem Bog govori za nas. Upravo to je teško: prihvatiti da Bog govori. Štoviše, prihvatiti da me Bog sili da budem drugačiji, kako bih izložio opasnosti svu svoju udobnost, svoju sigurnost, svoje nepromjenjive predodžbe, svoja nastojanja da izbjegnem razmišljati. Sve je to teško jer sve to boli. Sve me to dovodi u pitanje. Sve to unosi nemir u kokošinjac u kojem živim. Srećom, barem je lik iz knjige *Galeb Jonathan Livingston* spoznao užitek letenja.

Upravo ovdje vidi se snaga jedne vjere. Ovdje se može vrednovati stupanj nečije predanosti po njegovom načinu čitanja života i razumijevanja Boga. Vjera je upravo to. Izazov slobodi, ubod bodežom u trbuh udobnosti koja me ni ne tjera na razmišljanje jer sve su već drugi rekli i promislili. A na meni je samo da se zadovoljim onime „što su me uvijek učili“ jer to je tako i gotovo. Kako je to dosadno! To je religija opijuma i neuroze, prema riječima Marxa i Freuda. Zbog toga je zanimljivo čuti riječi profesora Agustína da Silve: „Ja nemam religiju, jedna religija ima mene.“

Dostojanstveni život

Uz pomoć ovog okvira bez straha možemo čitati ostatak teksta. Siromasi i patnici neće se više osjećati povrijeđenima u svom dostojanstvu, a isto kao i oni koji nemaju nužan minimum za dostojanstveni život (*dalim* siromasi na hebrejskom), napokon će se moći osjećati sretnima, ne zato što će nakon smrti moći uživati sve ono što im je bilo uskraćeno tijekom života, već zato što će biti sve više onih *anawim*, osoba koje ulaze u živote drugih kako bi im omogućili pravo da budu ljudi, da imaju život, te kako bi oni *dalim*, ljudi bez prava na dostojanstven život, prestali postojati.

PITANJA ZA PROMIŠLJANJE I RASPRAVU U BRATSTVU:

1. Zbog čega su Blaženstva opasan i revolucionaran tekst?
2. Kakva vrsta siromaštva je Bogu mila?
3. Koji je ključ za čitanje Blaženstava?